

Kahlo Frida

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.....	Indledning
2.....	Den mexicanske søgen efter identitet
3.....	Frida Kahlos liv
4.....	På grænsen mellem Mexico og USA
5.....	Frida Kahlos "mexicanidad"
6.....	Frida Kahlos forhold til døden
7.....	Afslutning
8.....	Litteraturhenvisninger
9.....	Bilag

1. Indledning

”(..), hvilket gådefuldt søsterskab mellem Frida Kahlos krop og de dybe splittelser i Mexico i hendes tidlige år.(..) Som folket er kløvet mellem fattigdom , revolution, erindring, håb, således er hun, den individuelle, den uerstattelige, den uefterlignelige kvinde ved navn Frida Kahlo splittet inde i sin egen krop som Mexico er splittet udvendig. (Dagbog, 8-9)

“*Yo soy la DESINTEGRACIÓN*” - jeg er SPLITTELSEN , skriver Frida Kahlo selv i sin dagbog (side 225), og hun var splittet på mange måder, hvilket hun gav udtryk for i sin personlighed, sin levevis og sine malerier.

Bogstaveligt talt blev hendes krop på det nærmeste splittet ad ved en ulykke som ung og personligt var hun splittet mellem de forskellige og ofte modsætningefyldte værdier, den oprindelige aztekiske kultur og de skiftende udenlandske kulturer havde påført Mexico siden dets kolonisering.

Jeg vil prøve at undersøge om og på hvilke områder Fridas og mexicanerens splittelse falder sammen

2. Den mexicanske søgen efter identitet

Efter uafhængigheden af Spanien i 1821 forsøgte Mexico og andre Latinamerikanske lande at skabe sig en ny identitet i det tomrum, løsrivelsen fra Spanien efterlod.

Men den “ægte” mexicanske identitet lå meget langt tilbage, og Edwin Williamson formulerer i i sin bog “The Penguin History of Latin America” (side 124) tidens herskende idé:

“America is not so much a tradition to be carried on as it is a future to be realized”

Man søgte sine forbilleder i udlandet: liberalisterne vendte sig mod USA, som de konservative foragtede pga. dens kapitalisme, demokrati og frygtede imperialismen. De konservative vendte sig til gengæld mod Paris og efterlignede dens mode, mad og idéer. En af de franske idéer, der fik stor indflydelse i det uafhængige Latinamerika var sociologen A. Comtes “Positivism”, som gik ud på, at historien udvikler sig i forudsigelige og universelle faser: den religiøse, den metafysiske og endelig den videnskabelige, som var den mest produktive og værdifulde.

(The Oxford Companion of Philosophy, s 705)

I Mexico tog præsident Porfirio Díaz, (1876-1880 og 1884 - 1911), Positivismen og dens motto “Orden og Fremskridt” så alvorligt, at han udryddede alle eventuelle hindringer, der i blandt en mængde indianere.

Porfirio Díaz blev væltet af de revolutionære i 1911, og præsidentposten blev overtaget af Madero,

som var én af de første, der havde opfordret folket til oprør mod Díaz' tyranni.

Madero fik sat nogle reformer i gang, men der skulle gå endnu ni år, før revolutionens målsætninger begyndte at blive realiteter. Det viste sig nemlig svært, at forene de forskellige samfundsgrupperes forskellige interesser i forbindelse med revolutionen. Carlos Fuentes beskriver i "The Buried Mirror" den Mexicanske Revolution som to revolutioner: folkets revolution for social retfærdighed og lokal omfordeling af den jord, der under feudalsystemet tilhørte de store "haciendas", og middelklassen og de intellektuelles revolution, i første omgang repræsenteret af Madero, som gik ud på at arbejde for et moderne og demokratisk Mexico, og som foregik på nationalt plan (s. 299).

I 1920 udnævnte den nye præsident Alvaro Obregón filosofen og juristen José Vasconcelos til undervisningsminister, og hans ideer lagde grunden til et helt nyt slags uddannelsessystem i Mexico. Vasconcelos satte en analfabetiserings-kampagne i gang og udvidede og forbedrede undervisningen, hvis grundprincipper var "*Our blood, our language and our people*".

(Octavio Paz, The Labyrinth, s.152).

Han opførte skoler, biblioteker, svømmehaller og kunstsoler, da han mente at kunst var et vigtigt middel til oplysningen af folket, og han ansatte en række mur-malere, der i blandt Diego Rivera, til at udsmykke forskellige offentlige bygninger i Mexico. I "The Labyrinth of Solitude", beskriver Octavio Paz Vasconcelos på følgende måde:

"He was a philosopher of intuition, holding that the emotions were the only faculties capable of apprehending material things,(..)" (s.140)

Kunstnere og intellektuelle fra Mexico og udlandet deltog begejstret i formningen af det nye Mexico og fik en betydelig position i samfundet pga. befolkningens mistillid til de traditionelle politikere. Hvor man tidligere havde vendt blikket mod udlandet, så man nu indad og tilbage på de rester af den aztekiske kultur, der stadig blev holdt i live gennem den folkelige kunst og traditioner.

De udlændinge, der især efter den Russiske revolution i 1917 strømmede til Mexico, indførte tidens store ideer: Marxismen, Modernismen og Surrealismen.

Modernismen var affødt af 1. verdenskrigs voksende mistro til den industrielle udviklings frembringelser og i stedet for fornuft og videnskab lagde den vægt på seksualitet, instinkter og eksotiske kulturer.

Surrealismen, en bevægelse, der var startet i Paris i 1924 af André Breton, var også et oprør mod videnskaben og fornuften. Dens mål var at nå "*into the unconscious in order to unlock the anarchic forces of dream and desire*" (Williamson, Hist of L.A., s. 514), og

Breton mente, at Surrealismen ville have optimale vilkår i Mexico i og med at man her var mere åben over det irrationelle og overnaturlige end i Europa.

Surrealismen fik lige som Modernismen stor indflydelse i Mexico, om end ikke så meget som Breton havde håbet på. Mexico havde, skriver Herrera, nok i sin egen magi og myter og havde ikke brug for fremmed fantasi-forestillinger;

” (...) *det er selv et land hvor virkelighed og drøm smelter sammen og mirakler betragtes som dagligdags hændelser.*” (Biografi, s. 240)

Alle disse nye europæiske ideer sammen med genopdagelsen af de folkelige kulturer gav mexicansk kunst en renæssance, der gav genlyd over hele verden.

3. Frida Kahlos liv

Frida blev født i 1907, men ændrede senere datoen til 1910, det samme år som revolutionens begyndelse. Hendes far var en tysk-østrigsk-ungarsk jøde, som var emigreret fra Tyskland til Mexico og levede af at tage portræt-fotografier. Hendes mor var Mexicansk mestiz, som opdrog sine børn meget konservativt og religiøst, og med hvem Frida havde mange skænderier. Da Frida var seks måtte hun ligge i sengen i et år pga. polio, og følelsen af isolation og ensomhed fik hende til at fantasere om “Den anden Frida”, en “veninde”, der var en munter og rask udgave af hende selv, og hvis eksistens hun mere eller mindre blev ved med at tro på gennem hele livet. I flere af sine billeder leger hun med ideen, f.eks. i maleriet “De to Fridaer” (Bilag, bill.1), malet i 1939 efter skilsmissen fra Diego. Her symboliserer de to versioner af hende, den ene klædt i en traditionel mexicansk kjole, den anden i en moderne og vestlig, hendes to personligheder: den mexicanske Frida, som Diego havde elsket, og den vestlige Frida, som Diego ikke mere elskede.

Hun beskriver oprindelsen til den anden Frida i sin dagbog i 1950:

“(.) *Jeg må have været omkring seks år gammel, da jeg oplevede et inderligt, imaginært venskab med en pige...mere eller mindre på min egen alder.(.,) jeg ved helt sikkert, at hun altid var glad - hun lo meget. (.,) Hun var adræt og dansede som om hun var vægtløs. Jeg fulgte hende i alle hendes bevægelser og fortalte hende, medens hun dansede, om mine hemmelige problemer.(.) Der er gået 34 år siden jeg oplevede dette magiske venskab og hver gang jeg mindes det genoplives det og vokser mere i min verden.*”(Dagbog, s. 247)

I 1922 havde hun fået sin mor overtalt til at lade sig indskrive på “La Preparatoria Nacional” i Mexico City. Hun havde besluttet sig for at blive læge - en usædvanlig gerning for en kvinde - og på skolen forberedte hun sig på optagelsen til medicinstudiet. På La Preparatoria var der i høj grad en optimistisk revolutions-stemning, og eleverne var meget engagerede i diskussionen om og kampen for det nye

Mexicos udvikling. Frida kom hurtigt med i kliquen "Los Cachuchas", som var berygtet på skolen pga. deres "gode begavelse og deres mange narrestreger" (Herrera, Biografi, s.25), og deres diskussioner om filosofi, politik og kunst udviklede i høj grad hendes syn på tilværelsen. Hun blev kæreste med gruppens leder, Alejandro Gómez Arias, og det var i selskab med ham, at hun kom ud for den ulykke, der skulle ændre hendes liv fuldstændigt.

En eftermiddag i september 1925 kørte en sporvogn ind i den bus, de to sad i.

"(..)Ved sammenstødet blev vi slynget fremefter, og et gelænder borede sig ind gennem mig som et spyd gennemborer en tyr." (Frida Kahlo, Biografi, s. 38)

Gelænderet havde boret sig gennem hendes underliv, hendes højre fod blev knust, og der var brud på rygsøjle, højre ben og bækkenpartiet. Hun overlevede, men måtte resten af livet affinde sig med de talløse operationer, der blev foretaget på hendes rygsøjle samt den smertefulde kendsgerning, at hun ikke kunne få børn. Fra nu af blev en stor del af hendes liv tilbragt i sengen, og det var netop i hospitalssengen efter ulykken, hun indså, at hun var nødt til at droppe planerne om en karriere som doktor. Hun besluttede sig i stedet for at begynde at male.

I La Preparatoria Nacional havde hun for første gang mødt den 20 år ældre Diego, som af Vasconcelos havde fået til opgave at male nogle mur-malerier i skolens auditorium, og efter ulykken mødtes de igen ved hendes indmeldelse i det mexicanske kommunistparti.

I 1939 blev de gift og deres stormfulde forhold varede indtil Fridas død i 1954.

Diego var meget kvindeglad og hans affærer voldte Frida stor smerte, selvom hun selv havde forhold af mere eller mindre intim karakter til både mænd og kvinder. Denne smerte udtrykkes bl.a. i hendes maleri "Unos Cuantos Piquitos!", 1935, (Bilag, bil.2), som hun malede efter Diegos affære med hendes søster.

En anden stor sorg i Fridas liv var hun pga. ulykken ikke kunne få børn og aborterede mindst tre gange, og hendes besættelse af fertilitet ses i hendes valg af motiver, som ofte er børn, dyr og blomster med form som kønsorganer

4. På Grænsen mellem Mexico og USA

Frida og Diego tilbragte lange perioder i USA. Diego elskede USA. Han nød opmærksomheden omkring sin person og var fascineret af industriens maskiner, som han syntes var smukke og fascinerede. Han så ikke noget dobbeltmoralsk i, han som erklæret kommunist sagde ja til arbejde for kapitalister som bil-fabrikanten Henry Ford. Han så teknologien og fabrikkerne som middel i kampen for den kommunistiske revolution.

Frida derimod var ikke så begejstret for USA, og især i Detroit var hun meget ulykkelig. Det var her hun fik sin første abort, og hun brød sig ikke om det dens grimme fabrikker og dårlige vejr.

Hun malede i denne periode maleriet "På grænsen mellem Mexico og USA", 1932, (vist på opgavens forside), der viser hvor lidt hun synes om USA og hvor meget hun længes efter Mexico.

På billedet ser man Frida stå på en "pedestal" med indskriften "Carmen Rivera pintó su retrato en año d.1932". Diego præsenterede hende altid ved sit mellemnavn "Carmen" pga. den begyndende tysker-fjendtlighed, og hun brugte sin mands efternavn for at vise sit tilhørsforhold, og måske, som Herrera siger, at fremstå dydig, så hendes provokerende opførsel og sprogbrug ville virke endnu mere chokerende. Hendes lyserøde kjole, lyserøde sko og blonder forstærker denne kontrast, men hun holder en cigaret i hånden, hvilket var unormalt for "pæne damer" dengang. Hun udsender altså som sædvanlig tvetydige signaler. Hun står med ryggen til hvad der repræsenterer USA og vender kroppen mod det, der symboliserer Mexico.

USA er repræsenteret ved store og vinduesløse fabrikker og der er intet tegn på noget levende, og hvor der på himmelen kunne være stjerner, er der blot de "kunstige" stjerner på det amerikanske flag, som næsten er dækket til med røgen fra fabrikkerne. I stedet for planter, er der diverse elektriske apparater med sorte, beskidte ledninger, én af dem tilsluttet den pedestal, Frida står på. Symbolerne på Mexico er nærmest modsatte: Historien er til stede ved den aztekiske pyramide og de forskellige præcolumbianske figurer. I bunden af billedet ses masser af blomster af planter med hvide rødder. De vokser op ad pedestalen og nærmest rækker ud efter Frida, både USA og Mexico trækker i hende. I modsætning til billedet af USA, er her både et lyn og sol og måne på himmelen. Herrera skriver, at dette var første gang af mange, at Frida brugte sol og måne på samme billede. De kan symbolisere den tro både hun og Diego havde på, at livet består af en række dualiteter: nat/dag; mandlig/kvindelig; liv/død, en tro der går tilbage til præcolumbiansk tid

Mexicanernes syn på USA er meget omfattende og jeg vil kun kort nævne de kontraster, Octavio Paz finder ved at stille de to lande op over for hinanden: Hvor Mexico er fattigt og svagt med en kultur, der rækker langt tilbage og inkluderer flere hundrede års civilisation og et meget ungt demokrati, er det "unge" USA rigt og kapitalistisk med en længere tradition for demokrati, og har en ekstremt magtfuld position i det internationale samfund. De to befolkningers holdning til livet er også nærmest modsatte: Paz ser amerikanerne som selvsikre og selvtilstrækkelige mennesker, der har indrettet et kontrolleret og

menneskeskabt samfund, der hverken giver rum for ensomheden eller døden.

Overfor dem føler mexicanerne sig utilstrækkelige, ensomme, pessimistiske og mere eller mindre underlagt en barsk natur, der ikke skjuler dødens realiteter.

I et ophold i USA oplever han hvordan unge mexicanske drengebander i Los Angeles på én gang ønsker og ikke ønsker at assimilere sig i det amerikanske samfund. I trods klæder de sig anderledes end anderledes for på den måde, at vise deres protest overfor det samfund, der ikke ønsker dem. Ingen mexicanere, påstår Paz, kommer nogensinde til at føle sig hjemme i USA.

"(..) after our first dazzled impressions of that country's grandeur, we all instinctively assume a critical attitude"(The Labyrinth, s. 18)

5. Fridas "Mexicanidad"

I starten af århundredet havde de intellektuelle Latinamerika forsøgt at finde deres eget lands ægte "*argentinidad*", "*mexicanidad*", "*peruanidad*"... (Williamson, Hist. of L.A., 512), og denne "Mexicanidad" bliver netop kodeordet i årene efter revolutionen.

Frida var meget bevidst om sit image som "rigtig" mexicaner. Som barn blandede hun de lokale indianeres sprog med sit spanske (G. Rivera, Fridas Fester, s. 23) og hun begyndte allerede som ung kvinde at gå klædt i traditionelle Mexicansk dragter og smykker, en trend, der efterhånden blev efterlignet af andre politisk bevidste kvinder. I hendes hjem var der fyldt med mexicanske votiv-billeder, og hun havde kopieret skrifter fra de aztekiske pyramider, som hun dekorerede værelserne med. Guadalupe Rivera beskriver også hvordan hun som en typisk mexicaner strengt overholdt alle traditionerne i forbindelse med de højtidfester, der er specielt mange af i Mexico. Festen er livsnødvendig for mexicaneren for det er her han åbner op over naboen og her modsætningerne mødes.

"The fiesta is a cosmic experiment, an experiment in disorder, reuniting contradictory elements and principles in order to bring about a renaissance of life."(Paz, The Labyrinth, s. 51)

Fridas malerier var også stærkt prægede af denne tilstræbte "mexicanidad". Både hun og Diego var stærkt inspireret af grafikerer José Guadalupe Posada, som skildrede alle sider af det mexicanske samfund omkring århundredskiftet, også døden i al dens gru. Hun var præget af de stærke mexicanske kontrast-farver, af "los retablos"¹ og af naivismen, som Herrera ser som en understregning af Fridas

¹ note: små votiv-billeder til en hellig skikkelse, sædvanligvis Jomfru Maria, hvormed man takker for at have unddraget sig en ulykke. Disse arbejder, også kaldet ex-voto malerier, afbilder både den ulykkelige hændelse, man har været involveret i, og det hellige væsen, der har grebet ind og frelst offeret. (Biografi, s. 327)

engagement i den Mexicanske kultur og “ *en politisk venstreorienteret holdning, der gjorde at hun altid var solidarisk med folket* ”(Biografi, s 208).

Selvom Frida på mange måder iscenesatte sig selv som helt igennem mexicansk, er der tydelig vestligt inspiration i hendes kunst. Diego, som var Fridas største inspirator, var stærkt inspireret af de italienske mestre (Raphael, Michelangelo o.a.), havde tilbragt 13 år i Europa, bl.a. i Paris, hvor han havde studeret kubisme, og blev først senere i sin karriere grebet af tidens “mexicanidad”. Frida udtrykte ligeledes begejstring for de franske malere som Roussau og Gauguin, hvis indflydelse på farver stil og motiv kan ses i ét af hendes tidlige værker: “Portræt af Eva Frederick”, 1931, (Bilag, bill.3.)

André Breton var meget begejstret for Fridas kunst og mente, at hun var en selvlært surrealist. Fridas trodsige svar var: “*Jeg har aldrig vidst, at jeg var surrealist, før Breton kom til Mexico og sagde det til mig.(..)*”.(Biografi, s. 238), men hun udstillede flere gange under betegnelsen “Surrealist”. Herrera mener, at hendes stil ændres synligt efter mødet med Surrealismen - med “Hvad vandet gav mig”, 1938 (Bilag, bill.4) - som mest oplagte eksempel - men at den tilfældige nedfældelse af tanker og tegninger i hendes dagbog , er hendes mest “surrealistiske element.

Frida ville gerne opfattes som en original maler, hvis fantasi fik inspiration fra Mexico og ikke fra nogen udenlandske -ismer, men dertil var hun for avanceret og for velinformeret om tidligere tiders og moderne kunst (Herrera, Biografi, s. 238).

6. Frida Kahlos forhold til døden

Frida Kahlo så døden i øjnene i en meget ung alder og havde den hele tiden tæt på sig i kampen mod sin krops forfald.

Hun gav på forskellig måde udtryk for sin frygt og fascination af døden. Over hendes seng havde hun hængt et billede af et dødt barn og et skelet Adskillige af hendes billeder viser portrætter af døde børn, se f.eks. “Den døde Dimas”, 1937,(Bilag, bill. 5), og i “Tænker på døden”, 1943 (Bilag, bill.6) har Frida afbildet sig selv med et hul i panden, der viser hendes tanker: et dødningehoved i en ørken. Frida frygtede døden, men ignorerede den ikke.

Flere meget forskellige livssyn er smeltet sammen til det, der nu er Mexicos kultur, og dermed findes der også modsætninger i deres syn på døden.

For Aztekerne er mennesket en del af livets cyklus og afhængig af naturens. Ved menneskeofringen giver det enkelte individ sit liv for at fællesskabet kan bestå.

I den katolske religion er døden en overgang til et andet liv, det himmelske, mens det moderne syn på

døden er tabubelagt. Man har mistet troen på religionen og derved troen på en mening med døden, og man prøver så vidt muligt at ignorere dens kendsgerning, et syn, Carlos Fuentes er skeptisk overfor: *"(..)life is only livable if it does not shrink from the tragic consciousness(..), including the vision of death"* (The Buried Mirror, s. 290).

Selvom den moderne version må have en større og større indflydelse på mexicanerens dødssyn, har man, som følgende citat viser, stort set beholdt det traditionelle syn på døden.

"The word death is not pronounced in New York, in Paris, in London, because it burns the lips. The Mexican, in contrast, is familiar with death, jokes about it, caresses it, sleeps with it, celebrates it; it is one of his favorite toys and his most steadfast love."(

Octavio Paz, The Labyrinth, s. 57)

7. Afslutning

Fridas fysiske splittelse er et oplagt og malende symbol på Mexicos forvirrede søgen efter identitet, der blev indledt ved uafhængigheden fra Spanien.

I forhold til sit syn på døden og livet afspejler hun ligeledes mexicanerens ofte modsætningsfyldte syn, der har elementer fra så forskellige kulturer som aztekerne, katolicismen og senere fra de vestlige lande, som Mexico søgte inspiration hos.

Splittelsen ses også i hendes opførsel, hendes sprog, påklædning og, ikke mindst, i hendes kunst.

Selv om hun ligesom de andre kunstnere i Mexico efter revolutionen forsøgte at fremstå så "mexicansk" som muligt, er den vestlige indflydelse nem at spore.

Frida Kahlo repræsenterede, mente Diego Rivera,

"(..) den mexicanske kunstner med en sofistikeret baggrund, som har søgt inspiration i den indfødte formgivnings-tradition; hun personificerer Syden i den kulturelle forening mellem de to Amerika'er"(Malerier, s. 89).

8. LITTERATURHENVISNINGER

Kilder, der i teksten er brugt forkortet, ses i parentesen i **fed skrift** nedenfor.

Primær-litteratur

M. Lowe, Sarah (essay og kommentarer). *Frida Kahlo: Dagbog - Et selvportræt. (Dagbog)*
Harper & Row Publishers. 1983.

Kahlo, Frida. *Self-portrait on the orderline Between Mexico and the United States*. 1932. (maleri)
ses bla i *Frida - En biografi om Frida Kahlo.*, billede nr. 28. (se noter nedenfor)

Sekundær-litteratur:

Herrera, Hayden. *Frida - En biografi om Frida Kahlo. (Biografi)*
Harper & Row Publishers. Trykt i Danmark 1995.

Fuentes, Carlos. *The Buried Mirror. (The Buried Mirror)*
First Mariner Edition 1999. USA.

Paz, Octavio. *The Labyrinth of Solitude. (The Labyrinth)*
Denne udgave trykt af Penguin 1990.

Colle, Marie-Pierre & Rivera, Guadalupe. *Fridas Fester.*
Clarkson N. Potter, Inc., New York. 1994

Williamson, Edwin. *The Penguin History of Latin America. (History of L.A.)*
Penguin 1992. England.

Hershon, Eila og Guerra, Roberto. *Frida Kahlo.* (video),
Phaidon. London. 1996.

Herrera, Hayden. *FRIDA KAHLO - malerierne. (Malerierne)*
Forlaget Søren Fogtdal, København. 1997

Honderich, Ted. *The Oxford companion of philosophy.*
Oxford University Press. 1995

9. BILAG

Jeg har her vedlagt kopier af de af Fridas malerier, jeg har henført til i teksten. Malerierne kan ses gengivet i farver i Hayden Herreras "Frida Kahlo - Malerierne" (Se litteraturhenvisninger)

1. "De to Fridaer" (Malerier, bill. 35)
2. "Unos quantos piquitos" (Malerier, bill. 16)
3. "Portræt af Eva Frederick" (Malerier, bill. 9)
4. "Hvad vandet gav mig"(Malerier, bill. 28)
5. "Den døde Dimas"(Malerier, bill. 21)
6. "Tænker på døden" (Malerier, bill.55)